

Vaxljuset

Kraften och glädjen i en stor upplevelse

Möt kyrkvärden Linda Engholm
i jobbet med Min Stora Dag

OM BIBELNS MAT

Fågel, fisk eller mittemellan?

Kyrkoval
6-19 SEP 2021

Känsla av sammanhang
MÖTESPLATS KAZAM

FOTO: MONICA ADANILLOAE

möjlighet att ha någon påskmat på bordet. Vi ville att alla skulle ha mat innan familjen satte sig för att äta.

För mig finns det en stark koppling mellan mat och andlighet. Det finns ett ord som på rumänska betyder "vara tillsammans" och samma ord står för "mat". Mat förenar oss i gemenskap. När mormor bjöd oss på lunch så var det samhörighet och kärlek hon bjöd på. Minnen från barndomens dofter kommer tillbaka... åh denna vitlökssås på kycklingen... de där kanelkakorna... - de godaste som fanns på hela jorden, sade min kompis.

Det är de stunderna av djupaste samhörighet, ja kärlek, som kan väcka min nostalgi. Och ofta cirklar de som planeter runt fenomenet mat.

Jag känner mig lycklig över att jag kan erbjuda energi och glädje till dem omkring mig genom en så enkel sak som en färgglad och kärleksfullt gjord smörgås. Jag älskar att få och sprida glädje. Jag tror att Gud ger oss alla chansen att förmedla sin kärlek genom det som gör oss lyckliga.

/Monica Adaniloae
Församlingensvärd

Mat förenar oss

För mig är mat kärlek. Jag älskar att duka fram smaker, färger och glädje på tallriken. Jag möter Gud i glädje vad jag än gör men för mig är det en särskild lycka att laga mat till mina nära och kära, då blommar min hän- givenhet i hjärtats ljus.

När jag var barn i Rumänien minns

jag hur vi målade ägg i röd färg, det doftade av lammrätter och en speciell påskkaka som var gjord av flätat bröd fylld med ost och russin. Vi tände ljus och bad för alla som lämnat oss (för deras själar) och för dem som var nära oss. På påskdagen delade vi ut mat vi lagat till dem som inte hade

JOURHAVANDE PRÄST

Skulle du behöva någon att prata med och församlingens präster eller diakoner inte kan ta emot ditt samtal, kan du mellan 22.00-06.00 alltid ringa Jourhavande präst på tel. 112

VAXLJUSET

Nr. 4 2021, årgång 26

Vaxluset är församlingsblad för Vaxholms församling Svenska kyrkan och utkommer fyra gånger per år. Nästa nummer utkommer i december. Vaxluset delas ut till alla hushåll i Vaxholm. Foto framsida: Johannes Frandsen. Lilla bilden Magnus Rangvid.

Redaktion: Madeleine Sarenfält, Christina Bursjö och Linda Metérus Haglund

Redaktör och layout: Linda Metérus Haglund

Ansvarig utgivare: Madeleine Sarenfält
tfn: 541 717 02

Tryckeri/repro: Wikströms Tryckeri AB
Distribution: Post Nord

KONTAKTA OSS

Telefon- och öppettider på exp:

Må-fre kl.10-12 samt må och ti kl.13-14.

Tfn: 08-541 300 03

Besöksadress: Hamngatan 25

Postadress: Box 38, 185 21 Vaxholm

E-post: vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/vaxholm

Facebook: vaxholms församling

Instagram: svenskakyrkanvaxholm

Välkommen att skicka e-post till oss:

fornamn.efternamn@svenskakyrkan.se

Adresserna finns också på vår webbsida

Ordf. kyrkorådet Åsa Klint tfn: 070-734 73 34

Ordf. kyrkofullmäktige

Mikael Freimuth tfn: 073-541 39 07

Ordf. kyrkogårds- och fastigh.utskott

Sven Morin tfn: 08-541 320 16

Nyhetsbrev

Vill du prenumerera på nyhetsbrevet från Vaxholms församling?

skriv till vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se eller fyll i formuläret på hemsidan.

Det började med syndafloden

I vissa religiösa traditioner syns det tydligt att matregler har sitt ursprung i bibeln. I den kristna traditionen är det inte så mycket mat som gärningar som räknas. Vaxljuset pratade med Ulf Lindgren, domkyrkokaplan och författare, för att höra mer om vad bibeln säger om mat.

Vad åt människorna i bibeln?

– Framförallt mycket kalv, gödkalv som slaktas. När det är fest skrivs det om honung, vin och som efterrätt fikon. Vinet kallas för friskt, men det är oklart om det är rött eller vitt. Sen nämns såklart det som växte i Israel på den tiden. Men när kristendomen kom till Rom börja man äta det som romarna åt, till exempel gris och andra grönsaker.

Hur skiljer sig kristendomen från andra religioner när det handlar om mat?

– Till skillnad från den judiska traditionen som har regler för mat utifrån bibeltexter så släpper vi det i den kristna kyrkan. Kristendomen är inte vad vi äter utan baseras på våra gärningar.

Vid våra kristna högtider har vi dignande bord som till exempel vid påsk och jul. Är det från en kristen tradition?

– Det som vi förknippar med kyrkoårets mat idag är mestadels från 1800-talets slut. På Gustav den tredjes tid hade man inte sett ett julbord som det vi ser idag, det fanns inget på den tiden. När Skansen grundades i slutet av 1800-talet valde man att visa mat, traditioner och dans från olika samhällsklasser i Sverige. Våra högtidsbord är från den tiden och har många tyska traditioner som fanns i borgerskapet eller hos de rika bönderna på 1800-talet. Men det finns inget bibliskt eller ursvenskt i våra högtidsbord.

Vegetarisk kost och fredagsfasta.

Vad kommer det ifrån?

– Det var den europeiska klostertraditionen som kom med den vegetariska kosten. Under fastan kunde man utesluta kött helt, kanske enbart äta kall vegetarisk mat. Klostermaten var ett påhitt av kyrkan som ville vara annorlunda

än adeln som frossade i rikedom. Att äta fisk på fredagar som vi ofta gör idag är en tradition från klostertiden. Varje fredag är långfredag när vi ska tänka på Jesu lidande och död. Den dagen ska vi inte frossa och inte äta kött.

Hur är vegetarismen kopplat till bibeln?

– I första Mosebokens första kapitel står det *"Av dessa örter må ni äta"*. Det gäller då både djur och människor. Det är mellan skapelsen och syndafloden som människa och djur ska äta örter. Efter syndafloden säger Gud att man kan slakta djur och äta djur. Man skulle alltså kunna säga att vegetarianen återvänder till bibelns ursprung. Men det betyder inte att bibeln säger att evigheten har en vegetarisk profil. Profeten Jesaja jämför evigheten med ett gästbud då vi ska äta feta rätter och dricka friska viner.

Varför tycker kyrkan att vi ska äta vegetariskt idag?

– Kyrkan är en del av tiden och ska spegla viktiga samhällsfrågor. Vi ska värna om vår planet och det ska synas också i djurhållning.

Du åker ofta och bor på kloster. Hur är det att vara på ett kloster idag?

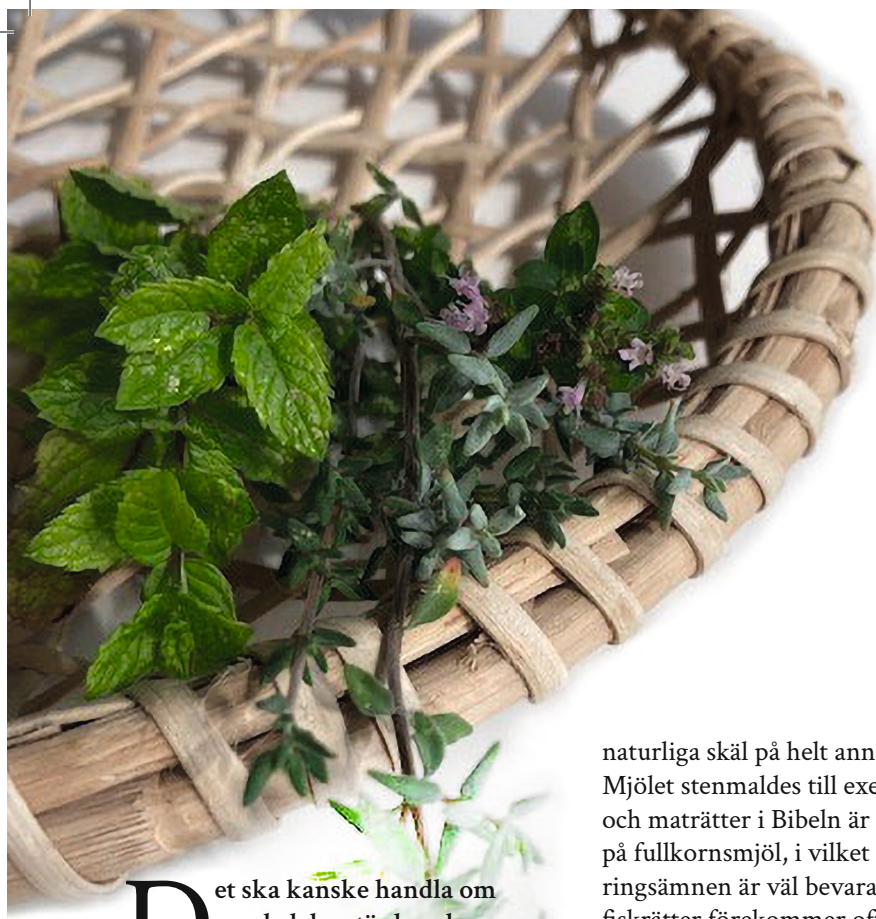
– Jag åker oftast till Frankrike. Vi äter samma sak som munkarna, som är vegetariskt betonat. I synnerhet på fredagar. Kött får vi på söndagar och då ofta kyckling. Nu har Frankrike grönsaker som är otroligt goda och det går att göra spännande maträtter som smakar mycket. En gång var jag på kloster i Skottland och där skiljde sig maten väldigt mycket och var inte speciellt god. I Frankrike har kloster ofta en osteria, odlar jordbruksprodukter, kanske tillverkar kosmetika eller tvål. Många människor kommer till

klostret och handlar. Det är en blandning mellan mycket rörelse till tystnad och kontemplation. Åtta gånger per dag samlas vi till en kortare bön och det är pulsen i vistelsen på klostret, en klocka som tickar långsamt.

Text: Emelie Simmons

Ulf Lindgren är präst i Storkyrkan och författare till boken Vård i gudstjänst, Verbum.

Fågel, fisk eller mittemellan?

Det ska kanske handla om gamla lekar tänker du nu. Ja det skulle man kunna tro men det ska handla om Bibelns mat. Men varför då rubriken? Jo när jag sökte runt och läste om biblisk mat var uppdelningen ofta: mat baserad på fågel, mat baserat på fisk och mat som kommer från djur som betar på marken eller mat som kommer från vad marken kan ge – med andra ord allt det som är mittemellan fågel och fisk, himmel och hav. När jag satt där och bläddrade runt kom den gamla ramsan fågel, fisk eller mittemellan upp i minnet.

När man läser igenom böckerna i Bibeln med "matlagningssögon" inser man snart att nästan alla Bibelns böcker nämner olika former av måltider eller sammankomster där måltiden är central eller gör liknelser med mat. På vissa ställen finns till och med recept. Även den största händelsen för oss som kristna är centrerad kring måltiden: Jesus sista måltid med lärjungarna där han ger oss den stora gåvan att han alltid är med oss i bröd och vin var gång vi äter och minns honom, som har blivit vår heliga nattvard. Bröd och vin var några av de vanligaste inslagen vid en måltid på Jesu tid.

Under biblisk tid tillagades maten av

naturliga skäl på helt annat sätt än idag. Mjölet stenmalades till exempel och bröd och maträtter i Bibeln är därför gjorda på fullkornsmjöl, i vilket fibrer och näringsämnen är väl bevarade. Fågel- och fiskrätter förekommer oftare i samband med vardagsmat medan köträtter, gärna från gödkalven, oftast är förknippade med fester, vilka sker mer sällan. En stor del av den mat som omnämns är baserad på ost och yoghurt, nötter, frukter och honung. Dessutom omnämns gärna frukter och grönsaker som gåvor till oss från Gud och lovpris i många texter. Det har bidragit till bilden av vegetarisk mat som välgörande. I Daniels bok 10:2–3 får vi inte veta vad Daniel har ätit utan istället vad han inte har ätit.

Vid det tillfället hade jag, Daniel, tillbringat tre hela veckor i sorg. Jag smakade inga läckerheter, jag åt inte kött och drack inte vin, jag smorde inte in min kropp för rän de tre veckorna hade gått till ända.

Denna bibliska text har i vår tid bland annat inspirerat till en fasta som kallas "The Daniel Fast" och är helt vegansk. Att äta kött förknippas i Bibeln, som jag nämnde ovan, oftast med fest. I Bibeln är det tydligt uttryckt att djuren måste behandlas och skötas väl när de lever, de ska få vila på vilodagen, så som också vi människor behöver vila, vi ska respektera deras känslor för sina ungar och vi får inte vålla dem onödig smärta eller obehag vid slakt. Djurens liksom människans livslåga är något vi är förbundna att värda. När jag sökte efter recept ur

Bibeln fick jag boken "Bibeln bjuder till bords" i min hand. Det är en kokbok med många spännande recept inspirerade av Bibelns berättelser där mat och måltider är beskrivna. Författarna har också följt biblisk och arkeologisk forskning gällande vad människor under biblisk tid åt. Ur denna kunskap har författarna sedan sammanställt diverse maträtter. Varför inte göra smörrost med gröna örterkyddor:

Ty som ost pressas ut ur mjölk...
(Ordspråksboken 30:33)

**1 msk av vardera: färsk mynta,
persilja, dill, salladslök, färsk korian-
der, rucolasallad och timjan**
225 g färskost
125 g smör
Salt

Rumstempera ost och smör. Mosa samman örterkyddor ost och smör och smaka av med salt. Låt osten stå i en timme eller förvara den i kylskåp över natten för att smakerna ska smälta samman.

Du kan också prova att baka det osyrade brödet som har en särställning i Bibeln. Brödet är än idag det enda bröd praktiserande judar äter under påskhögtiden. För att brödet ska få ätas på påskhögtiden får det inte ta mer än 17 minuter från det att mjölet blir blött till dess att brödkakan ligger i ugnen. Brödet omnämns bland annat i Andra Mo-

seboken 12:39 och har namnet Matsa:
Av degen som de hade med sig från Egypten bakade de osyrade brödkakor. De hade inte hunnit syra degen, eftersom de drevs ut ur landet så hastigt att de inte kunde vänta, och inte heller hann de göra i ordning någon proviant.

6 dl grahamsmjöl eller
3 dl grahamsmjöl och 3 dl kornmjöl
2,25 dl vatten

Blanda mjöl och vatten med en träsled. Sikta över degen med lite mjöl, mjöla in händerna och knåda degen lätt i 3 minuter. Dela degen i 6-8 bollar, rulla dem runda med mjöliga händer. Olja in en bakplåt. Lagg bollarna på plåten och platta till dem till kakor, 12-13 cm i diameter. Använd en kavel för att få dem släta. Stick med en gaffel i kakorna, så att de inte sväller upp. Grädda dem på 250°C i ugnen i 10 minuter. Tag ut dem och servera omgående om du vill ha dem mjuka. Annars ska de stå kvar i den avstängda ugnen och svalna långsamt. Då får de konsistensen av knäckebröd och kan förvaras i en försluten burk under lång tid.

Bönor, kikärter och linser som är torkade är ett arv från biblisk tid. Det har vi kvar än idag trots att det nu går lätt att konservera. Den stora fördelen med torkade linser är att de inte behöver blötläggas. Så varför inte koka en lins-soppa på röda linser som Jakob gjorde i Första Mosebok 25:30:

En dag när Jakob kokade soppa kom Esau från markerna, alldeles utsvulten. »Ös upp av det röda åt mig, det röda där«, bad han Jakob, »jag är alldeles utsvulten.« Därav fick han namnet Edom.

1 stor gul lök
1-2 msk olivolja
1-2 tsk paprikapulver
3 dl röda linser
1 ¼ liter svag buljong
Salt
Peppar

Fräs löken i en kastrull på låg värme i oljan. Löken ska inte få färg. Pudra över paprikapulvret och rör om. Tillsätt övriga ingredienser och koka sakta under

lock i 30 minuter eller tills det "mosat" sig. Servera med pressad citron över.

På Bibelsällskapets hemsida hittade jag en rolig berättelse om Agda, som när hon var barn, brukade baka en biblisk kaka utifrån ett recept nedtecknad i sin mors gamla kokbok. Tillsammans med sin bror Arvid och med hjälp av Bibeln kunde de klura ut vilka ingredienser som behövdes till kakan. Hur ingredienserna i receptet blandas och gräddas berättar inte historien men det kanske kan bli din egen utmaning om du bestämmer dig för att försöka dig på att tyda receptet nedan. Så om du vill utmana dig själv att försöka hitta ingredienserna till denna bibliska kaka och lista ut hur de ska blandas och gräddas, blir det till att ta fram Bibeln och söka i texterna efter vilka ingredienser som behövs. Som förklarings exempel kan jag ge:

Två kaffekoppar Nahum 3:12:
I bibelberättelsen Nahum kapitel 3 vers 12 står det:

Dina fästen är som fikonsträd med mogen frukt: skakar man trädet faller det fikon i munnen på den som vill äta.

Du ska med andra ord ha 2 kaffekoppar fikon.

Biblisk kaka

6 st Jeremia 17:11

2 kaffekoppar Andra Moseboken 15:25

2 teskedar Andra Krönikeboken 9:9

2 matskedar Första Samuelsboken 14:25

2 kaffekoppar Nahum 3:12

2 kaffekoppar Fjärde Moseboken 17:8

1 kaffekopp Domarboken 5:25

1 kaffekopp Domarboken 4:19

4 kaffekoppar Första Kungaboken 4:22

2 teskedar Amos 4:5

1 nypa Tredje Moseboken 2:13

Jag önskar dig lycka till med bakandet och vill du få fler bibelinspirerade recept kan jag varmt rekommendera boken "Bibeln bjuder till bords".

Smaklig spis/

Maria Watolla, diakon

FOTO: JOHANNES FRANDSEN

FOTO: ISTOCK

Gudstjänster, musik och på gång

ÖVRIGA GUDSTJÄNSTER

Se predikotursannonserna i lokal-tidningarna Mitt i och Kanalen samt på våra anslagstavlor och i appen Kyrkguiden. Vårt månadsblad kan du hämta i kyrkan och i församlingsgårdarna. Du kan också få månadsbladet hemskickat, kontakta expeditionen: 08-541 300 03. E-post:

vaxholm.forsamling@svenskakyrkan.se

Med reservation för ändringar.

Se hemsidan för aktuell info:
svenskakyrkan.se/vaxholm

ONSDAG KL. 12 I VAXHOLMS KYRKA

På onsdagar kl. 12 är det lunchmusik, andakt med musik, orgelmusik eller mässa!

Morgonandakt i Lukasrummet i församlingsgården varje vardagsmorgon kl. 9.

GUDSTJÄNSTER I HÖST

Tacksägelsedagen

Söndag 10 oktober kl. 11 Tacksägelsegudstjänst med skördemarknad.
Resarö kapell

Alla helgons dag

Lördag 6 november kl. 16 Minnesgudstjänst *Vaxholms kyrka*
Kaffe serveras på nya kyrkogården utanför gravkapellet från kl. 11.
Vaxholms kyrka är öppen för ljusständning och stilla musik från kl. 11.

Skördegudstjänst på tacksägelsedagen med marknad och försäljning av lotter, hembakat bröd och grönsaker. Välkommen med gåvor såsom sylt, saft, frukt och grönt till marknaden. Välkommen till Resarö kapell.

MUSIK

Onsdag 22 september kl. 12
Lunchmusik *Vaxholms kyrka*

Söndag 3 oktober kl. 16
Musik i höstkväll
Vaxholms Kyrka

Onsdag 27 oktober kl. 12
Lunchmusik *Vaxholms kyrka*

Söndag 14 november kl. 16
Musik i höstkväll
Vaxholms Kyrka

Onsdag 24 november kl. 12
Lunchmusik *Vaxholms kyrka*

Måndag 13 december kl. 18
Luciakonsert *Vaxholms kyrka*

Söndag 19 december kl. 16
Saint-Saëns julatorium
Vaxholms kyrka

VAXHOLMS KULTURNATT

Fredag 10 oktober *Vaxholms kyrka*

Kl. 18.30 Crossing Borders
Dragspelskungen Milan Rehák kommer äntligen tillbaka efter förra årets inställda konsert.

Kl. 19.45 Wilhelm Stenhammar 150 år.
Värmdökvartetten spelar två av jubileums stråckkvartetter.

Kl. 21 Opera i kyrkan
Sakrala scener från operans värld.
Musik ur Tosca, Verdis Rekviem med mera. Fredric Hellgren med gäster.

NY DIAKON I FÖRSAMLINGEN

Maria Watolla är ny diakon i församlingen. Hon vigdes den 13 juni i Storkyrkan av biskop Andreas Holmberg.

HAR DU EN TIMME ÖVER

att tillsammans med mig ordna fika/
duka en söndag i höst?
Ring Madeleine Marcus, församlings-
värd 08- 541 717 07
eller till expeditionen
08-541 300 03

DAGS ATT NOMINERA TILL FÖRSAMLINGENS HEDERSTECKEN

Välkommen att nominera din kandidat till församlingens hederstecken. Förslag med motivering lämnas till Håkan Nord per e-post eller skickas till Vaxholms församling Box 38 185 21 Vaxholm

Senast: 9 november.

Hederstecknet delas ut i samband med adventsgudstjänsten. Läs mer på svenskakyrkan.se/vaxholm

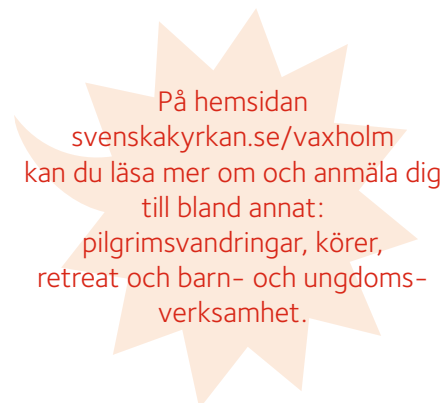
VAXHOLMSKVÄLL

Måndag 4 oktober i församlingsgården.

"Skandalen Bogesund och baron von Höpken"

kl. 18 Serveras soppa.

kl.18.30 föredrag: följ med på en historisk resa tillsammans med författaren och hembygdshistorikern Lennart Lenke genom Bogesunds skandaler.

VAXHOLMSTRÄFFARNA

Tisdagar kl. 12.30 i Johannessalen.

12 oktober

"Psalmförfattaren Lina Sandells liv i ord och ton" gestaltat av Emy Stahl. Blott en dag. Tryggare kan ingen vara. En liten stund med Jesus. Många av våra mest kända psalmer är signerade Lina Sandell-Berg. Men vem var hon?

9 november

"Trubbelgrubbel Glädjebubbel", Hasse Lind sjunger Olle Adolphson. Möten med olika svenska vispoeter. Tolkningarna är personliga, fyllda av musikalisk enkelhet och värme. I poesin finns de enkla och stora frågorna. Med omsorg och skicklighet lyfter de olika instrumenten fram innehållet i visorna. Här finns närhet och glädje.

14 december

"En strålande jul" med Lena Nilsson, sång och Carina E Nilsson, piano. Med värme, glädje och sin fantastiska sångröst tar Lena Nilsson, tillsammans med sin pianist Carina E Nilsson med er in i julens underbara värld. En blandning av de gamla vackra klassikerna och lite nyare jultongångar i deras egen, personliga tappning. Härligt sväng och julstämning utlovas!

Välkommen till Mötesplats KAZAM

-Känsla av sammanhang

Känsla av sammanhang är viktigt. Kom därför till Mötesplats KAZAM för att träffa gamla vänner och få nya. Kom som du är, vilket språk du än talar, om du suttit ensam hemma länge eller bara vill ha lite sällskap. Här försöker vi "prata med hjärtat". Det finns möjlighet att baka, pussla och pyssla, spela hockey-spel, göra läxor och lite till eller bara "hänga" och umgås.

För vem: alla åldrar

När: tisdagar kl. 13-16.30

Var: gamla brandstationen.

Start 21 september

Fika, kaffe och te/dryck och smörgås till självkostnadspris.

FOTO: MAGNUS ARONSON

Kraften och glädjen i en stor upplevelse

– hjälper sjuka barn att flytta fokus

Namn: Linda Engholm
Familj: Man och två barn, 11 och 14 år
Bor: På Resarö
Gör: Projektchef på "Min Stora Dag" och kyrkvård i Vaxholms församling

Uppväxt i Järvsö och hängde en hel del i kyrkan. Men sedan tolv år tillbaka bor Linda Engholm med man och barn på Resarö, och är idag aktiv i församlingen i Vaxholm. Linda älskar mötet med människor, och arbetar till vardags på stiftelsen "Min Stora Dag". Tidningen Vaxluset träffade henne över en kopp te.

Linda Engholm kommer strosande vid Mariatorgets fontän, hon kastar en blick åt höger och en åt vänster. Vi har dagen till ära valt Södermalm som mötesplats för intervjun. Vi hittar varandra ganska snabbt i det halvglesa folkmyllret, och slår oss ned på en picknickfilt bland skrikande fiskmåsar, lekande barn och glassätande turister. Det blir samtal med grönt te.

– När jag växte upp i Järvsö var det i kyrkan där allt det roliga hände, kyrkids, kören, teater mm. Det var ett sätt att mötas och få en meningsfull fritid. Den tiden har gett mig bra grundvärderingar. Mina föräldrar var inte troende, de kom till kyrkan för att jag gick dit. Jag fick så otroligt mycket i kyrkan, så nu är det skönt att få ge tillbaka som kyrkvård, berättar Linda.

Linda sjunger även i Vaxholms församlings gospelkör, Vaxholm Gospel under ledning av Christina Nordstrand och är alltså kyrkvård sedan tre år tillbaka.

– När jag blev kyrkvård fick jag åka på kyrkvårdskurs till Stiftsgården i Rättvik. Dit kom även kyrkvårdar från Hudiksvall, Västerås och Uppsala. Vi fick fördjupa oss i frågor som identitet och kyrkvårdshistoria. Det var ett sådant fantastiskt sammanhang och upplevelse. Något jag skulle vilja göra oftare, säger Linda.

Gyllene regeln

Hon berättar att hon tänker att alla har en tro, att den bara ser olika ut hos var och en. Viktigt för Linda är den "gyl-

lene regelns princip.” Behandla andra som du själv vill bli behandlad. Vikten av att tänka på hur man bemöter andra människor.

Ibland är det svårt att höra vad Linda säger, då svalor, kråkor och fiskmåsar slåss om eterns krax- sång- och talutrymme. Vi får höja våra röster, för att undvika att flytta för nära varandra.

Linda Engholm har arbetat i över tjugo år på TV4, senast som eventchef på TV4:s kommunikations- och marknadsavdelning och på så sätt kom hon i kontakt med stiftelsen: ”Min Stora Dag.”

– Jag trivdes otroligt bra på TV4, men när jag såg annonsen om jobbet som projektchef på; ”Min Stora Dag”, så kände jag att det stod mitt namn på den, säger Linda och skrattar.

Mycket riktigt, jobbet var hennes, och hon fick nu fokusera på att möta barns längtan- och drömmar. De barn som stiftelsen arbetar med, är barn med allvarliga sjukdomar och diagnoser. På stiftelsens hemsida finns berättelser från barnen- och deras familjers liv. De vittnar bland annat om hjärntumörer,

FOTO: MAGNUS RANGVID

Ellie 7 år på Gröna lund.

hjärtproblem, och kraftig ADHD. Barnen får önska sig något som de drömer om, vilket kan vara allt från en cykel till ett dygn på Kolmården.

Så här skriver stiftelsen: Min Stora Dag på sin hemsida:

”Det finns barn som är på sjukhuset mer än i skolan. Min Stora Dag finns för dessa barn och sprider glädje och kraft när den fysiska och mentala smärtan tynger vardagen. En Stor Dag innebär ett viktigt avbrott i en tuff tillvaro och genom glädjefyllda upplevelser kan barnen få lite av sin barndom tillbaka”.

– Det här året har vi som mål att över 8 000 barn ska få en Stor Dag i sin kämpiga vardag. Det är ett mycket högt mål, men visionen är att ge alla de 200 000 barn som kämpar med 140 olika svåra sjukdomar och diagnoser en Stor Dag. Så vi har mycket arbete kvar, berättar Linda.

Fler testamenten under corona

Hon nämner att deras arbete har varit tuffare att utföra under coronapandemin i och med alla restriktioner, och de har därför varit tvungna att ställa om rejält för att kunna möta barnens ökade behov av Stora Dagar på ett coronasäkert sätt. Stiftelsen fick in fler gåvor och testamenten än någonsin tidigare under detta pandemiår, vilket möjliggjorde att fler barn än någonsin under 2020 fick en Stor Dag, enligt Linda.

Det är barnets vårdgivare, sjukhuset, eller BUP, barn- och ungdomspsykiatri som nominerar barnet till en egen Stor Dag. Det gör dem när de upplever att ett barn har det så pass kämpigt, att de behöver få uppmuntran för att orka kämpa vidare. När barnet får en egen Stor Dag så utgår Min Stora Dag helt från barnets önskan.

Linda delar med sig av några citat från barn- och ungdomar som fått en Stor Dag:

Jag har fått koppla av och hämta kraft. Fått fina minnen att tänka tillbaka på.

Jag kan tänka på det när jag är ledsen eller på sjukhuset, och då blir jag glad.

Linda berättar att det även finns möjlighet att åka på olika typer av läger för större barn mellan 14–18 år. Till exempel: musikläger, ridläger och e-sportläger. Många av lägerdeltagarna vittnar om att när de ser att det finns fler med svåra sjukdomar, så blir de inte lika ensamma med det svåra. Och de kan

FOTO: MAGNUS RANGVID

Ellie fick en Stor Dag på Gröna Lund. Ellie är 7 år har en komplicerad lungsjukdom som gör att varje andetag känns som att andas genom ett sugrör. Ellie är ett av alla barn som fått en Stor Dag genom Min Stora Dag.

knyta kontakt med andra barn för resten av livet.

Linda talar om att stiftelsen enbart arbetar i Sverige, och att visionen är att alla barn mellan fyra till arton år med allvarlig sjukdom- eller diagnos, ska få uppleva en Stor Dag. Till sin hjälp har de 250 volontärer, mellan 22 till 78 år och alla arbetar ideellt, även idolerna som barnen träffar. Men en hel del saker som barnen får uppleva, betalar stiftelsen för. Sen finns det ett kansli där avlönad personal arbetar för att skapa förutsättningar för att alla Stora Dagar ska bli möjliga för barnen.

–Det viktigaste är att möta barnens längtan och att vi kan ge glädje till barnen. Att de kan samla kraft i de här händelserna, som gör att de kan flytta fokus från sin sjukdom, och både längta och sen drömma sig tillbaka till sin Stora Dag. Vi brukar även dokumentera dagen, vilket gör att de kan visa bilder från dagen för kompisar, som då också får en bättre förståelse för sin kompis sjukdom och situation. Efter varje avslutad Stor Dag så utvärderar vi barnet samt kontaktpersonens upplevelse av den Stora Dagen med hjälp av analysföretaget Novus. Inte långt ifrån samtliga,

När jag såg annonsen om jobbet som projektchef på; "Min Stora Dag", så kände jag att det stod mitt namn på den, säger Linda och skrattar.

96 procents, tycker att den aktivitet de senast var med om var bra och när man läser barnens fritextsvar efter en Stor Dag, så är det ibland så starkt att tårarna bara rinner.

Ytterligare citat från kontaktpersonen till barn som fått en Stor Dag:

"Vi fick en fin tid tillsammans och många härliga minnen."

"Han känner sig utvald. Alla barn får inte uppleva det vår son fått göra. Han är medveten om att detta är enbart på grund av sin sjukdom och min stora dag. Han säger att han ska skänka pengar till min stora dag när han blir vuxen, så fler barn får göra sånt han fått göra."

Linda nämner att man söker arabisktalande volontärer till Min Stora Dag, för att kunna nå ut till ännu fler barn.

– Vi arbetar intensivt med att anpassa oss efter de förutsättningar som finns och inte minst nu i och med corona. Både barn- och de vuxna i vår målgrupp har det mycket tufft, speciellt i och med corona. Vi är därför så otroligt tacksamma för alla gåvor vi får och inte minst den kollekt som vår församling samlat in till barnen på Min Stora Dag.

Läs mer om Min Stora Dag:
www.minstoradag.org

Text: Birgitta Stolt

PATRICIA, CHANGEMAKER I FILIPPINERNA

Människor i Filippinerna påverkas redan av klimatförändringarna. Patricia såg konkreta effekter av klimatförändringar i sin vardag och det blev hennes kall för att engagera sig för klimatet.

Hej, jag heter Patricia

Jag arbetar med humanitärt katastrofarbete och är en rättighetsaktivist. Jag bor i Marikina City, Filippinerna, där vi allt oftare påverkas av extremväder. Under de senaste åren har vi upplevt höga temperaturer och kraftigt regn även när det inte är tyfonsäsong i Filippinerna. Oregelbundet väder har blivit vår vardag. Torka och översvämningar förstör skördarna runt staden.

Jag arbetar med riskreducering så att lantbrukssamhällen ska klara av klimatkatastrofer. När vi kom till ett lantbrukssamhälle i utkanten av provinsen Rizal hade deras grödor först förstörts av en tyfon och sedan hade de drabbats av torka. Vi hjälpte dem med ett bevattningssystem som kunde mildra översvämningarna runt deras gårdar och samtidigt lagra vattnet så att de

FOTO: PRIVAT

Patricia arbetar med humanitärt katastrofarbete i Marikina City, Filippinerna.

skulle kunde vattna, när det blev torka igen. Några veckor efter projektet var klart drabbades de av ännu en tyfon men denna gång översvämmades inte deras gårdar och grödorna klarade sig.

Jag upplevde klimatpåverkan redan i en tidig ålder

Marikina City ligger i en dal vid foten av den bergiga provinsen Rizal, vid kraftigt regn översvämmas staden. År 2009 drabbades Filippinerna av den värsta stormen på 40 år. Jag var i min skola när tyfonen drabbade vårt land, jag gick då i femte klass. Vattennivån steg mycket snabbt. Mina klasskamrater och vänner var strandade överallt. Vattnet forsade på gatorna. Jag var rädd. Min familj blev fast på olika ställen runt om i staden. Det var väldigt kaotiskt. Det var första gången jag personligen upplevde klimateffekterna.

Engagemanget för klimaträttvisa

Under min uppväxt ifrågasatte jag vad som hände med klimatet och började läsa på om klimatförändringar. Jag insåg att klimatförändringar sker över hela världen. När jag började med humanitärt katastrofarbete för NCCP (National

Council of Churches in the Philippines) förstod jag varför torkan och översvämningarna förvärrats. Jag såg konkreta effekter av klimatförändringar i vår vardag och det blev mitt kall att engagera mig för klimatet.

Vi kan förhindra många klimatkatastrofer om vi känner till dess effekter. När det kommer till risker för klimatrelaterade katastrofer blev Filippinerna rankade på fjärde plats i *Global Climate Risk Index 2021*.

Klimatförändringarnas effekter blir värre och värre varje år i mitt land. Vattennivåerna stiger, vi drabbas av fler stormar och torkan blir värre. Dessa fenomen sätter oss redan i ett överlevnadsläge. Det har blivit en fråga om liv och död för oss att kämpa för klimaträttvisa.

Rättviseperspektivet är viktigt för klimatfrågor

Som rättighetsaktivist tror jag att vi måste våga tala om fattigdom, jämställdhet och korruption när vi talar om klimatkrisen. De lantbrukssamhällen som jag varit med och hjälpt äger ofta inte sin egen mark och har inte råd med bevattningssystem, det gör att de drab-

bas enormt mycket av torka. Vi som har bidragit minst till klimatförändringarna är de som drabbas värst och först. Vi måste kämpa för våra liv i Filippinerna medan andra länder fortsätter med höga utsläpp som om ingenting har hänt. Vi måste tala om klimaträttvisa!

Vikten av engagemang hos unga troende

Jag blev just vald till en av fyra ordförande i ACT-alliansens ungdomsnätverk. Där har jag mött andra unga klimataktivisterna från olika delar av världen som är villiga att engagera sig för klimaträttvisa. Det stärker min beslutsamhet och mitt engagemang för att fortsätta denna kamp eftersom jag vet att jag inte gör det ensam.

Som kristen tycker jag att vi ska värna om klimatet. Vi borde ta hand om vår jord och dela våra resurser rättvist mellan varandra. Det är vårt ansvar som medmänniskor. Vi måste agera för klimaträttvisa!

#act4climate

act
Svenska kyrkan

Vaxljuskrysset

	MEDEL- MÄTTIG	HAMNADE JONA I?	ÄR KLARA IBLAND FEM	STOD MELLAN DAVID O. GOLJAT	RÖDA TRÄDAR	SOM FÖLJER MORAL- ENS BUD	BIG BEN	KAN VARA ETT SAKRAMENT	SÅ SJUNGER VI I KYRKAN
	VERON- IKAS ÄR EN KÄND RELIK							BLEV TILL AV BEN	
	DUM- HETER				BRUD- VÄXT PARA- DISET				GÅR IGEN
							ÄR GUD		
	NJUT- NING		KAN VARA EN MAN OCH EN MED MAN	EN ANDRA VÄNDS TILL FÄRSKALLE			DELTOG I KAPP- LÖPNING		
	NYCKEL- ORD INOM RÄCKHÅLL					ORKAR RUSAR		ÄR OFTA SKIVOR PÅ SKIVA ÄLSKVÄRD	
							TAGIT PÅ DRAR AP- PARATER		
ORDSMEDJAN		SVALT FÄR OFTA NGT RÖTT I HÅLET	LUST LIND- GREN LINA	GOD STRÄNG PEKAR FRAMÅT		ETT LANDS ONKEL LÄNSAT		GÖRA BOT FÖR	FÖR- SVINN!
					ARBETS- TID SOM TÄR UNGEFÄR				
VAR SVAN						LEDNING FRÅN- SLAGEN		MÄRKE PÅ YTAN BÖR EJ SLARV?	
				DE KAN VARA UPP- BLÅSTA		TINGEN			
GÅTT UPP	DET INGÅR I DOP				BRUKAR OFTA KNUT				

KULL	L	I DEN ROTTERNA EVA	S	ÄR RATT PÅ TORS DAG? RÖDVITA	Ä	SALA	O	FI- GURIS- MÅL	B	BLEV DET SPRÅK- FÖRBEST. SING I
	B	E	U	N	D	R	A	R	N	A
MÄNSEN ÄR I SPILT	K	R	O	A	T	SOM MAN DÄTE SEA TALA OM	T	A	B	U
ENNA PERSON	H	A	R	E	N	STOR PLATT KÄRNA	MÖTER VIRVLAR	S	E	R
REPRE- SENTER ÄR SETT LAND	K	O	N	S	U	HÄR ETT VÄR SOM HELT ÄR	Y	A	L	E
KÄNSLE VARA I BEHOV AV VATTEN	FIBER- VÄXT	VINTER- FÄRKOST	B	B	OD	K	L	I	R	R
	S	L	O	K	A	S	T	E	K	A
HÄR DÄR- ANDE DELAR	I	B	A	R	N	A	T	R	O	
	A	S	P	R	O	X	E	S	P	A
PACNO	A	L	A	G	R	A	H	A	L	V
	E	L	U	T	T	A	G	V	I	C
TVA HÄL	S	P	E	L	E	V	I	N	K	

Lösning på korsord nr 3, 2021

Vinnaren får ett pris från vårt "Fairetradeskåp" eller bokbord.

Postadress: Vaxholms församling, Box 38, 185 21 Vaxholm, Hamngatan 25.

Namn:.....

Adress:.....

Tfn:.....

Vinnaren kontaktas per post eller telefon.

Skicka in rätt lösning senast 25/10. Märk kuvertet "Korsord"